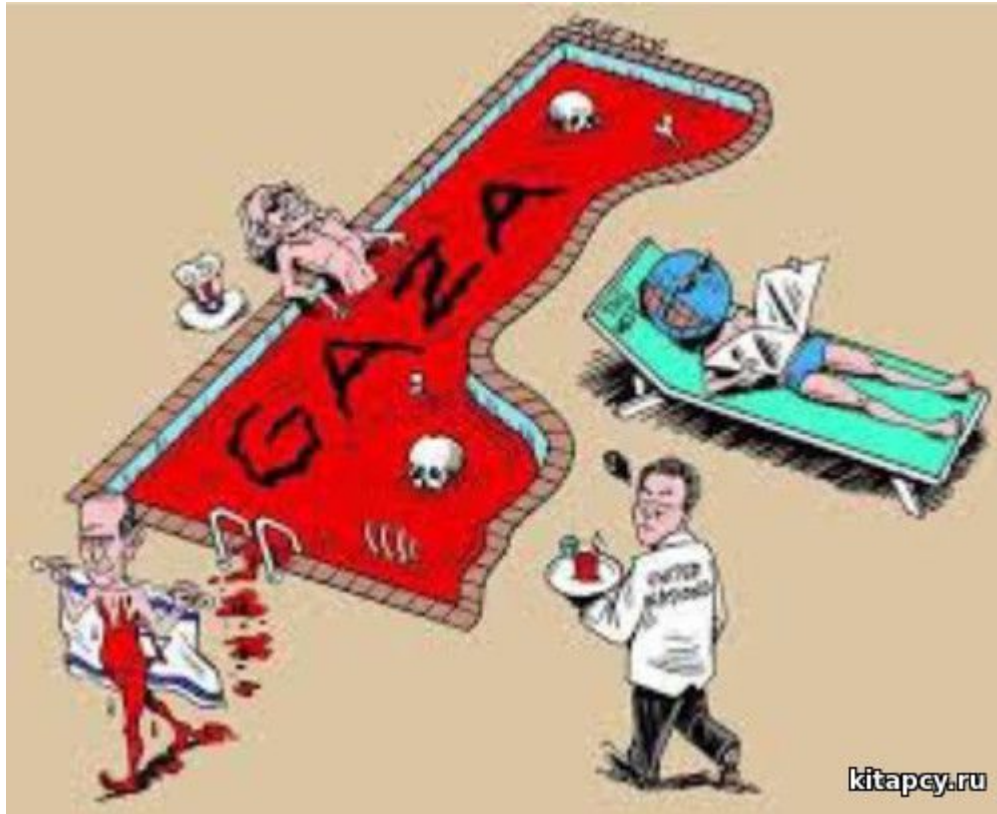

Gözden sypanlar

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Gözden sypanlar GÖZDEN SYPANLAR

Gaza – il deňinde ýaşajak bolup çyrypnyýan halkyň kyssasy... Onuň şum taryhy hiç üýtgedmedi:

Müsürliler-Ramzes, giksoslar, palestinalylar, assiriýalylylar; babyllylar, persler, Aleksandr Makedonskiý, rimliler, jöhitler, musulmanlar (Haşymyň Gazasy), haçparazlar-ybadathana rysarlary, Selaheddin Eýýuby, mamlýuklar, Ýolbars ýürekli Riçard, mongollar, osmanlylar, N.Bonapart, Kawalaly Mämmedaly paşa, iňlisler, müsürliler girdi...

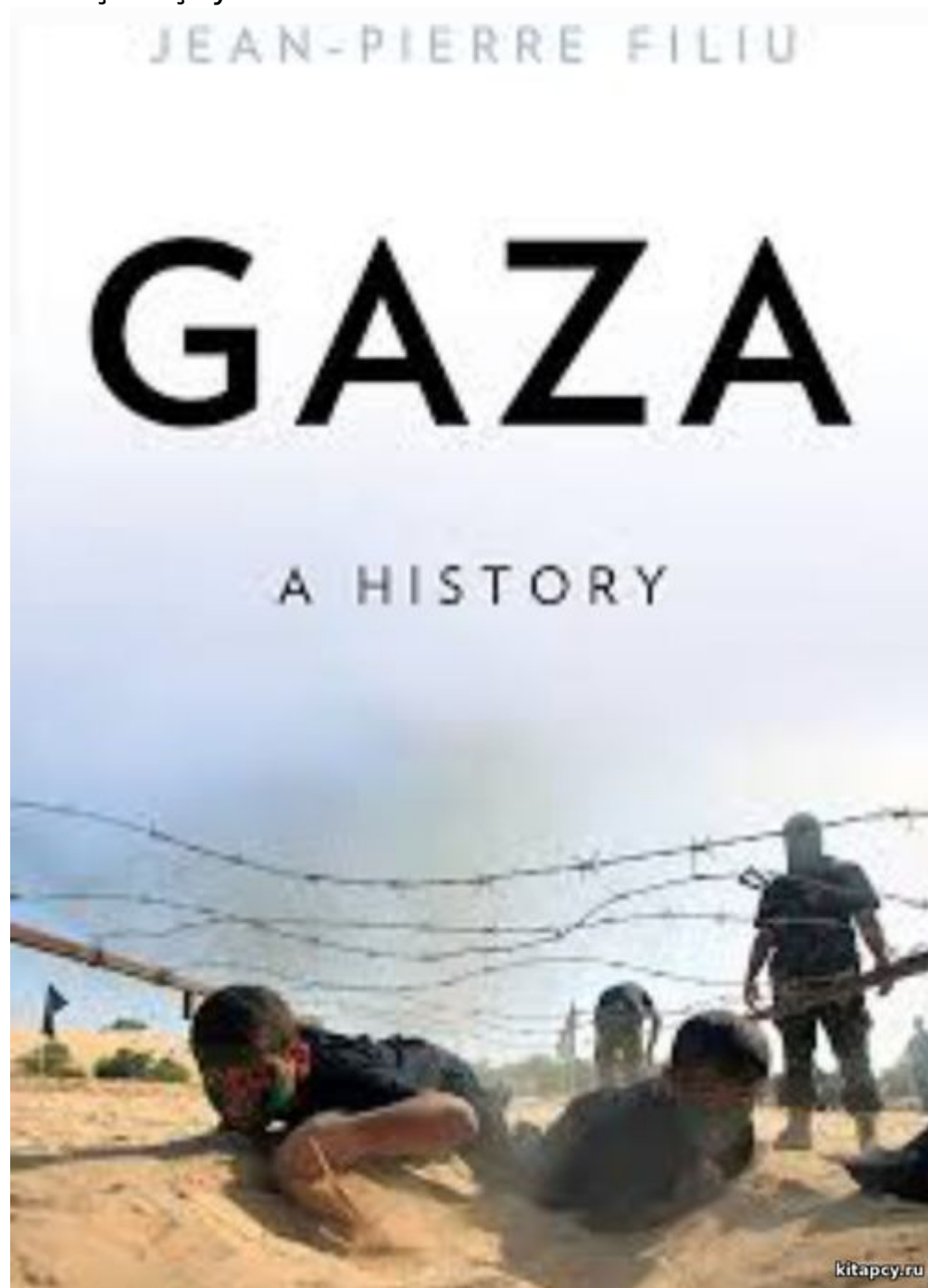
1948-nji ýylyň 22-nji dekabrynda, 1956-njy ýylyň 2-nji noýabrynda, 1967-nji ýylyň 6-njy iýunynda Ysraýyl girdi (üçünji ezek girende 27 ýyllyk okkupasiýa döwrüni başdan geçirdi).

2000-nji ýylyň 28-nji sentýabrynda, 2006-njy ýylyň 25-nji iýunynda, 2008-nji ýylyň 27-nji dekabrynda, 2009-njy ýylyň 22-nji noýabrynda, 2010-njy ýylyň 9-njy ýanwarynda, 2012-nji ýylyň 14-nji noýabrynda, 2014-nji ýylyň 8-nji iýulynda Ysraýyl bombalady.

2023-nji ýylyň 7-nji oktýabrynda Ysraýyl bombalady we yzyndanam şähere girdi.

Gaza eýýäm ýetmiş ýyl çemesi wagt bäri dünýäniň iň uly konslageri!

Nämüçin şeýle?

* * *

Goşmaça paragraf açmaly bolýaryn:

Gazada (Hüseýiniler-Naşaşabiler ýa-da Şawalar-Suraniler ýaly) basdaş maşgalalaryň arasynda-da aldym-berdimli güýç söweşi bar...

Şeýle-de, musulman-hristian arap nasionalistleriniň (BAAS)

birleşen göreşi bar...

Gazanyň başyna şunça çozuşyň, basybalyjylykly ýörişleriň gelmeginiň, palestinalylaryň özüniňem birde bölünip birde birleşip durmagynyň gözden sypan esasy sebäbi bar:

Sebitiň geografiki, geostrategiki-geosyýasy taýdan ýerleşişiniň juda möhüm bolmagy...

Gaza göz önünde tutulan maksatlara ýetmek üçin kritiki sebit bolup durýar...

Hawa, geografiki taýdan ýerleşiş strategiyanyň iň esasy şerti.

Şol sebäpli-de, ilkibaşda deňizýakasynda ýaşayan halklar bilen birlikde, imperiýalaryň kesişýän ýerinde ýerleşen Gaza taryhyň dürli döwürlerinde elmydama görnüp duran iň gowy ýerdi.

Gazanyň ýerleşen Gündogar Ortaýer deňziniň çanagy taryhyň dürli döwürlerinde baýlygyň we bol-elinligiň çeşmesi boldy. Ýakyn Gündogaryň baýlyklarynyň söwda ýoly arkaly Ýewropa ýaly dünýäniň ähli künjüne daşalan iňňän möhüm punktunyň gürrüňini edýäris. (Gaza jülgesi göçegçi guşlaryňam düşelgesidir...)

Gaza diýmek – söwdanyň gözegçiligini ele almak diýmek. Sebite parahatçylygyň aralaşmagy Gazäni ikinji Gonkonga öwürjekdigi ikuçsyz. Ysraýyl ekstremistleri palestin halkynyň baýamagyny islänoklarmy? Aslynda soragyň jogaby özünde: elbetde, islänoklar!

* * *

Megerem, şu meselede pikirimiz bir bolmaly:

Netanýahu we onun alyp barýan ekstremistik syýasatynyň tarapdarlary Palestina bilen ýaraşmagyň pikirini edenok.

Soramaly bolýarys, a «Hamas» näme onda?

«MOSSAD»-yň nasional-sosialistlere garşy bolandygy üçin 1987-nji ýylda «Hamasyň» gurulmagyna ýeň astyndan rugsat berendigi hakda pikir alyşmalyňmy?

«Hamasyň» Gazadan atan birinji raketasynyň senesi 2002-nji ýylyň 10-njy fewraly. Ençeme ýyl bäri gabaw astyndaky Gazadan ýigrimi ýyllap atylyp gelinýän raketalar nirden gelýär. «Hamas» 2023-nji ýylyň 7-nji oktýabrynda bary-ýogy ýigrimi minudyň dowamynda Gazadan Ysraýypa baş müňden gowrak raketa atdy. Her raketanyň bahasy 100 müň dollar. Bu puluň çeşmesi nirde? Muny üpjün edenleriň näme maksady bar? Muny derňemäliňmi, soramalyňmy? Bolup geçýänler diňe din urşundan ybaratmy?

Serediň:

90-njy ýyllarda parahatçylyk şemaly öwürdi: Žak Şirak, Bill

Klinton, Nelson Mandela ýaly liderler Gazä geldi. Haçanda, 2000-nji ýyllaryň başynda Gündogar Ortaýer deňzinde nebit-gaz ýataklarynyň üsti açyldy welin, uruş başlady! (Ýada salyň: OPEC bargosyna, bütindünýä nebit krizisine 1973-nji ýylyň Arap-Ysraýyl urşy sebäp bolmadymy?)

«Hamasyň» birinji raketa atan wagtyna ýene bir gezek serediň: 2002-nji ýyl...

Ysraýylyň birnäçe ýyl geçensoň bombalama tapgyrynyň başlanýan wagtyna yene hir gezek serediň: 2000-nji ýyl...

«Hamasyň» soňky hüjümi sebitdäki söwda hyzmatdaşlygyna-da ullakan zarba urandygynyň gürrüňini etjek bolýanam ýok? Erdogan 2013-nji ýylyň 20-nji sentýabrynda Nýu-Ýorkda ilkinji gezek Netanýahu bilen duşuşypdy. Ikitaraplaýyn resmi saparlaryň bolmagyna garaşylýardy. Hemmesi bir üflände ýom-ýok boldy...

Urşuň ykdysady-syýasy taraplary gözden salynmaly däl...

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 29.11.2023 ý. Publisistika